

Κλείτος Κύρου

Κραυγή δέκατη πέμπτη

Το Ποίημα Ανήκει στη συλλογή Κραυγές της νύχτας (1960). Στα ποιήματα της συλλογής αυτής ο ποιητής μιλάει με λόγο συγκινησιακά φορτισμένο σαν απολογητής της σφαγιασμένης γενιάς της Κατοχής. Κι ενώ ο ομιλητής του κάθε ποιήματος ταυτίζεται πάντα με τον ίδιο, τα πρόσωπα προς τα οποία απευθύνεται ποικίλλουν. Άλλοτε απευθύνεται στους συναγωνιστές του, που με την πάροδο του χρόνου άλλαξαν και προσγειώθηκαν σε μια στυγνή πραγματικότητα και άλλοτε στον ίδιο τον εαυτό του, όπως λ.χ. στην «Κραυγή εικοστή», την τελευταία της συλλογής:

Όταν βγήκες στους δρόμους δεν αναγνώριζες τίποτε

Ένας λαός εκφυλισμένος συνωθούνταν

Στις αγορές και στα ηλεκτρόφωνα τι να 'γιναν της γης οι αντρειωμένοι

Μιλώ με σπασμένη φωνή δεν εκλιπαρώ

Τον οίκτο σας μέσα μου μιλούν χιλιάδες στόματα

Που κάποτε φώναζαν οργισμένα στον ήλιο

Μια γενιά που έψελνε τα δικαιώματά της

Κουνώντας λάβαρα πανηγυριού σειώντας σπαθιά

Γράφοντας στίχους εξαίσιους μιας πρώτης νεότητας

Ποτίζοντας τα σπαρτά με περίσσιο αίμα

Μικρά παιδιά που αφέθηκαν στο έλεος τ' ουρανού

*

Η γενιά μου ήταν μια αστραπή που πνίγηκε

Η βροντή της η γενιά μου καταδιώχτηκε

Σα ληστής σύρθηκε στο συρματοπλέγμα

Μοίρασε σαν αντίδωρο τη ζωή και το θάνατο

Οι άνθρωποι της γενιάς μου δεν πεθαίνουν

Στα νοσοκομεία κραυγάζαν έξαλλοι στα εκτελεστικά

Αποσπάσματα τα χέρια τους ήταν μαγνήτες

Τρώγαν πικρό ψωμί καπνίζαν φημερίδες

Ζητώντας ευλαβικά μια θέση σ' αυτήν τη γη

*

Όπου κι αν στάθηκαν οι σκιές τους ριζώναν

Άδικα προσπαθείτε δε θα ξεριζωθούν ποτέ

Θα προβάλλουν μπροστά στα τρομαγμένα σας μάτια

Τώρα τα καταλάβαμε όλα καταλάβαμε

Τη δύναμή μας και για τούτο μιλώ

Με σπασμένη φωνή που κλαίει

Κάθε φορά στη θύμησή τους

Λογοτεχνικό Σχόλιο

α. Σχετικά με την κατανόηση και την ερμηνεία του λογοτεχνικού κειμένου αξιολογείται: η **σαφήνεια της διατύπωσης του βασικού θέματος**, το οποίο σχετίζεται με τον βαθμό κατανόησης των ιδεών και του συναισθηματικού κλίματος του κειμένου, και η αναγνωστική ανταπόκριση των μαθητών/τριών στο θέμα, με την επαρκή τεκμηρίωση/υποστήριξη της απάντησης με αναφορές-παραπομπές στο κείμενο.

β. Οι αναφορές στο κείμενο ή σε συγκεκριμένους κειμενικούς δείκτες αξιολογούνται στον **βαθμό που υποστηρίζουν επιτυχώς την ερμηνευτική προσέγγιση** του μαθητή ή της μαθήτριας.

γ. Σχετικά με την οργάνωση και τη γλωσσική έκφραση του ερμηνευτικού σχολίου αξιολογείται: η **αλληλουχία και η συνοχή** του ερμηνευτικού σχολίου ως παραγόμενου κειμένου, η χρήση του κατάλληλου λεξιλογίου και η επίπτωση τυχόν γραμματικοσυντακτικών λαθών στην ερμηνευτική εκδοχή του/της μαθητή/τριας.δ. Επιδιώκεται το ερμηνευτικό σχόλιο να αξιολογείται συνολικά ως προς τα παραπάνω κριτήρια και να είναι εμφανής σ' αυτό η κατανόηση/ερμηνεία του λογοτεχνικού κειμένου, καθώς και η τεκμηριωμένη ανταπόκριση του μαθητή/τριας απέναντι στο ερώτημα/θέμα που διατυπώνει.

Ερώτηση

Να σχολιάσετε εκείνο το θέμα, από όσα θέτει το κείμενο, που κρίνετε πιο σημαντικό. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με τρεις (3) κειμενικούς δείκτες. Εσείς, αν ήσασταν στη θέση του αφηγητή, πώς θα μιλούσατε για τη δική σας γενιά; (150-200 λέξεις);

Απάντηση

Το θέμα αυτό θέτει πολλά ζητήματα και σκέψεις για την ιστορική πορεία της γενιάς του πολέμου και της Αντίστασης. Το θέμα του ποιήματος αυτού κατά τη γνώμη μου είναι η προβολή της γενιάς και του αγώνα της και η υπενθύμιση των θυσιών της, η οποία αν και εκδιώχθηκε, επειδή αγωνίστηκε για τα ιδεώδη της, τελικά αυτή η γενιά δικαιώθηκε στο χρόνο, η θυσία της έπιασε τόπο. Ο ποιητής ξεκινώντας στην πρώτη στροφή με μια σειρά από μεταφορές σκιαγραφεί τη *σημασία του αγώνα αυτής της γενιάς* με τα σχήματα λόγου όπως «Μια γενιά που έψελνε τα δικαιώματά της», δηλώνοντας τη γνώση και τη σημασία των δικαιωμάτων της γενιάς, ύστερα περνά στις θυσίες της γενιάς αυτής ή ακόμα και στην άγνοια μπροστά στον κίνδυνο που κάνει τον αγώνα της πιο τραγικό, με τις μεταφορές «Ποτίζοντας τα σπαρτά με περίσσιο αίμα ή Μικρά παιδιά που αφέθηκαν στο έλεος τ' ουρανού» σκιαγραφεί τη μεγάλη της αφοσίωση στα υψηλά ιδεώδη. Η εναλλαγή του ρηματικού προσώπου στη πρώτη και δεύτερη στροφή, α' πρόσωπο «Μιλώ με σπασμένη φωνή δεν εκλιπαρώ » στο γ' ενικό πρόσωπο «Η γενιά μου ήταν μια αστραπή που πνίγηκε», δηλώνει πως ο ποιητής επιθυμεί να δώσει στον εξομολογητικό τόνο του α' προσώπου, διαλογικότητα, να τον μεταφέρει στον αναγνώστη και α αποκτήσει αντικειμενικότητα και γενική αποδοχή. Στην τελευταία στροφή η μεταφορά «Όπου κι αν στάθηκαν οι σκιές τους ριζώναν» δηλώνει πως το παράδειγμά τους παρέμεινε ζωντανό για τις επόμενες γενιές, οι ίδιοι χάθηκαν αλλά ο αγώνας παρέμεινε ζωντανός. Εγώ σε διαφορετικό κοινωνικό πλαίσιο σήμερα θα προσπαθούσα να καταλάβω τη γενιά μου και να μιλήσω γι' αυτήν. Η σημερινή γενιά είναι η γενιά που έχει πολύ λίγο χρόνο, που προσπαθεί με μεγάλο φόρτο να κατοχυρώσει μια καλύτερη κοινωνική θέση. Νιώθει υπευθυνότητα αλλά νομίζω πολύ λίγοι την καταλαβαίνουν. Εξάλλου αυτό θεωρώ πως είναι ένα κοινό σημείο με τη γενιά του ποιητή στο ποίημα «Κραυγή δέκατη πέμπτη».